

Галина Куспляк

доцент кафедри регіональної політики та публічного адміністрування,
ОРИДУ НАДУ при Президентіві України, к.держ.упр.
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-1414-5484>

Ігор Куспляк

доцент кафедри публічного управління та регіоналістики,
ОРИДУ НАДУ при Президентіві України, доцент, к.політ.н.
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-1494-5008>

ІНДИКАТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У статті досліджено індикатори досягнення цілей сталого розвитку України на період до 2030 року. Детально проаналізовано вибіркові індикатори цілей сталого розвитку за ймовірністю їх досягнення (висока, середня, низька та недосяжна ймовірність досягнення) до завершення періоду реалізації Стратегії сталого розвитку України. З'ясовано, що за певних умов існує можливість перегляду напрямів досягнення певних індикаторів у зв'язку з їх неефективністю.

Ключові слова: сталий розвиток; цілі сталого розвитку; цільові індикатори; національні індикатори; моніторинг.

Galina Kuspliak

Associate Professor of Department of Economics and Financial Policy,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine, PhD in Public Administration
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-1414-5484>

Igor Kuspliak

Associate Professor of Electronic Management and Information Systems Department,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine, PhD in Political Sciences, Docent
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-1494-5008>

INDICATORS OF ACHIEVING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS OF UKRAINE

The Sustainable Development Goals (SDG), adopted by the United Nations in September 2015 under the 2030 Agenda Program, set out 17 priorities for socially just, environmentally sound, economically prosperous, inclusive and predictable development. The basis for their formation was the Millennium Development Goals, which origin from the eight fundamental goals and covers such humanitarian issues as poverty reduction, hunger, diseases, access to education, etc. The agenda has made progress in reducing poverty and hunger, but has shown gaps in reducing inequality and has failed due to disparities. Sustainable development goals aim to overcome these pitfalls by addressing common global challenges. The incredible volume of literary sources devoted to this issue indicates the interest of scientists in issues of sustainable development of the country. Based on current trends, there is a need to study the goals of sustainable development with outlining indicators of their achievement.

The purpose of the article is to study the sample indicators of the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030. To achieve this goal, the following research objectives have been identified: first, to select indicators of sustainable development goals according to the criteria of probability of their achievement; secondly, to analyze the indicators of achieving the goals of sustainable development according to the selected index.

Each of the seventeen SDG is defined in detail by target indicators (a total of 183). They set priorities for the various goals and actions to be implemented. In order to identify indicators that slow down the achievement of sustainable development results, the sample indicators of sustainable development goals are considered in more detail, namely SDG №1, 3 (high probability of achievement), SDG № 8 (medium), SDG № 11 (low) and SDG № 13 (unattainable). The study of the goals of sustainable development in the context of sample indicators of their achievement, made it possible to trace the occurring unstable situation with their implementation. A lot of effort is needed, both by state and local authorities and citizens, to find mechanisms to join forces. To do this, we need to trust each other and try to make decisions that will be effective in the long run for future generations.

The Sustainable Development Goals are a transformative, people-centered program based on the principles of transparency, participation and inclusion. SDG are important to everyone because each of us has a share of responsibility for our future and the future of our planet. Without specific goals and measurable indicators with the absence of a set of data which allows analyzing the situation, especially at the local level, we run the risk of leaving the most vulnerable groups of citizens behind and being ineffective in responding to challenges posing a threat.

Key words: sustainable development; sustainable development goals; target indicators; national indicators; monitoring.

Постановка проблеми

Цілі сталого розвитку (далі – ЦСР) були прийняті ООН у вересні 2015 року в рамках Програми денного плану на 2030 рік та визначають 17 пріоритетів соціально справедливого, екологічно безпечного, економічно процвітаючого, всеохоплюючого та передбачуваного розвитку. Основою для їх формування послужили Цілі тисячоліття, що впливають із восьми основоположних цілей та охоплюють такі гуманітарні проблеми, як зменшення бідності, голоду, захворювань, доступ до освіти тощо [7]. Порядок денний дозволив досягти прогресу у зменшенні бідності та голоду, але показав прогалини в частині зменшення нерівності та зазнав невдачі через відсутність неузгодженостей. Цілі сталого розвитку мають на меті подолати ці підводні камені, вирішуючи загальні глобальні виклики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Напрямки реалізації цілей сталого розвитку в різноманітних сферах життєдіяльності розглядають такі відомі вчені, як І. Бистряков, М. В. Гусятинський, О. М. Кужелев, О. Коваленко, В. І. Куценко, Е. Лібанова, С. В. Онишко, М. А. Халецька, А. Хвесик та ін. Моделювання цілей сталого розвитку з визначенням охарактеризованих складових здійснювали вчені сучасної науки З. Бурик, З. Герасимчук, Б. Данилишина, С. Ковалівська, П. Надолішній, В. Трегобчук та інші. Теоретичні та практичні напрацювання в процесі дослідження сталого розвитку висвітлювали такі науковці, як І. Бистряков, І. Брижань, О. Білорус, Б. Буркинський, В. Вовк, В. Геєць, З. Герасимчук, Б. Данилишина, М. Лебедев, Ю. Мельник, П. Надолішній, М. Пашкевич, С. Серьогін та інші. Неймовірний обсяг літературних джерел, що присвячено даній проблематиці, говорить про зацікавленість науковцями питаннями сталого розвитку країни. Виходячи з сучасних тенденцій, постала необхідність здійснити дослідження цілей сталого розвитку з окресленням індикаторів їх досяжності.

Мета

Метою статті є дослідження вибіркового індикатора Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року. Для досягнення поставленої мети визначено такі дослідницькі завдання: по-перше, здійснити відбір індикаторів цілей сталого розвитку за критеріями ймовірності їх досягнення; по-друге, здійснити аналіз індикаторів досягнення цілей сталого розвитку за обраними показниками.

Виклад основного матеріалу

Кожна з сімнадцяти ЦСР детально визначена цільовими індикаторами (загалом їх 183), що визначають пріоритети різних цілей та дій, що мають бути реалізовані. Наприклад, для ЦСР 5 щодо гендерної рівності однією з пріоритетних цілей є гарантування доступу жінок до всіх керівних посад на всіх рівнях прийняття рішень у політичному, економічному та громадському житті. Серед засобів, що висуваються для досягнення – надання однакових політичних та економічних прав жінкам і чоловікам або сприяння їх доступу до нових технологій й оволодіння ними. Серед обмежень, яким можна протиставити ЦСР: відсутність прямої згадки про демократичні цілі, такі як свобода вираження поглядів, свобода преси або вільні вибори, навіть якщо

ЦСР № 16 про мир, справедливість та сильні інституції стосується захисту основних свобод. Культурний аспект взагалі відсутній у ЦСР.

Реалізація ЦСР ускладнюється нерівномірним зростанням боргу, можливими стрибками фінансової нестабільності та посиленням напруженості у світовій торгівлі. Для їх досягнення потрібно більше інвестицій у певні ключові сфери, такі як кліматостійка інфраструктура. Для цього необхідно здійснити кроки з перенаправлення фінансових ресурсів на таку діяльність, яка б позитивно сприяла досягненню індикаторів, що закладені в ЦСР.

Перш за все, у 2020 році криза Covid-19 мала руйнівний вплив на результати реалізації ЦСР настільки, що безпрецедентна криза охорони здоров'я, соціальна та економічна ситуація, спричинена пандемією, ризикує провалом програми на 2030 рік та її 17 цілей сталого розвитку.

Серед цілей, що найбільше постраждали від пандемії та її наслідків можна виокремити: здоров'я, боротьба з голодом та бідністю. Хоча темпи скорочення бідності у всьому світі вже сповільнюються, очікується, що пандемія штовхне від 40 до 60 мільйонів нових людей у крайню бідність.

Згідно з щорічним звітом Мережі сталого розвитку (SDSN), який щороку аналізує прогрес 166 країн у досягненні ЦСР, саме країни Північної Європи (Швеція, Данія та Фінляндія) є найбільшими на шляху досягнення ЦСР. Франція посіла четверте місце. Але навіть ці країни стикаються із серйозними проблемами у досягненні принаймні однієї із 17 цілей, і жодна країна не має шляху до досягнення всіх ЦСР.

У 2019 році Президентом України схвалено Указ «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [1]. Перелік національних індикаторів цілей сталого розвитку затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку» [3]. Розрахунок індикаторів запропоновано здійснювати за допомогою використання методології, що розроблена Економічною та соціальною комісією для Азії та Тихого океану (UNESCAP).

17 пріоритетних цілей сталого розвитку України включає в себе реалізацію 86 завдань, що досягаються за допомогою 183 індикаторів, з яких відповідають глобальним індикаторам або наближені до них тільки 110 [1]. У зв'язку з неповним переліком глобальних показників, в своєму дослідженні ми будемо використовувати метадані, скомпоновані на сайті Державної служби статистики України [1].

Крім того, досліджуючи індикатори цілей сталого розвитку робоча група, яку ініціювало Міністерство економіки України, опублікувала добровільний звіт «Цілі сталого розвитку Україна 2030», в якому здійснено аналіз індикаторів сталого розвитку країни [5].

Відповідно до Звіту, протягом періоду з 2015 року по 2019 рік, за індикаторами цілей сталого розвитку 9, 10, 13, 14 та 15 спостерігається негативна тенденція і досягти їх буде майже неможливо. За індикаторами ЦСР 7, 11, 12 та 17 простежується слабка динаміка, що потребує суттєвих змін задля їх досягнення. Що стосується індикаторів ЦСР 2, 6, 8 та 16, то по ним є позитивна динаміка, їх реалізація потребує незначних, але негайних зусиль. А ось індикатори ЦСР 1, 3, 4 та 5 або досягнуті, або вони наближаються до намічених орієнтованих цілей 2030 року (Таблиця 1).

Цілі сталого розвитку України за ймовірністю досягнення до 2030 року [5]

Цілі сталого розвитку	Ймовірність досягнення			
	висока	середня	низька	недосяжні
А	1	2	3	4
1. Ліквідація бідності	+			
2. Боротьба з голодом		+		
3. Здоров'я та добробут населення та робітників	+			
4. Доступ до якісної освіти	+			
5. Гендерна рівність	+			
6. Доступ до безпечної води та санітарії		+		
7. Доступ до чистої та доступної енергії			+	
8. Гідна праця та економічне зростання		+		
9. Сприяння інноваціям та стійкій інфраструктурі				+
10. Зменшення нерівностей				+
11. Створення стійких міст та громад			+	
12. Відповідальне виробництво та споживання			+	
13. Боротьба зі зміною клімату				+
14. Охорона водної флори та фауни				+
15. Охорона наземної флори та фауни				+
16. Мир, справедливість та міцні інституції		+		
17. Посилення партнерських відносин			+	
Всього:	4	4	4	5

З метою виявлення індикаторів, що уповільнюють досягнення результатів сталого розвитку, розглянемо більш детально вибіркові індикатори цілей сталого розвитку, а саме ЦСР № 1, 3 (висока ймовірність досягнення), ЦСР № 8 (середня), ЦСР № 11 (низька) та ЦСР № 13 (недосяжна).

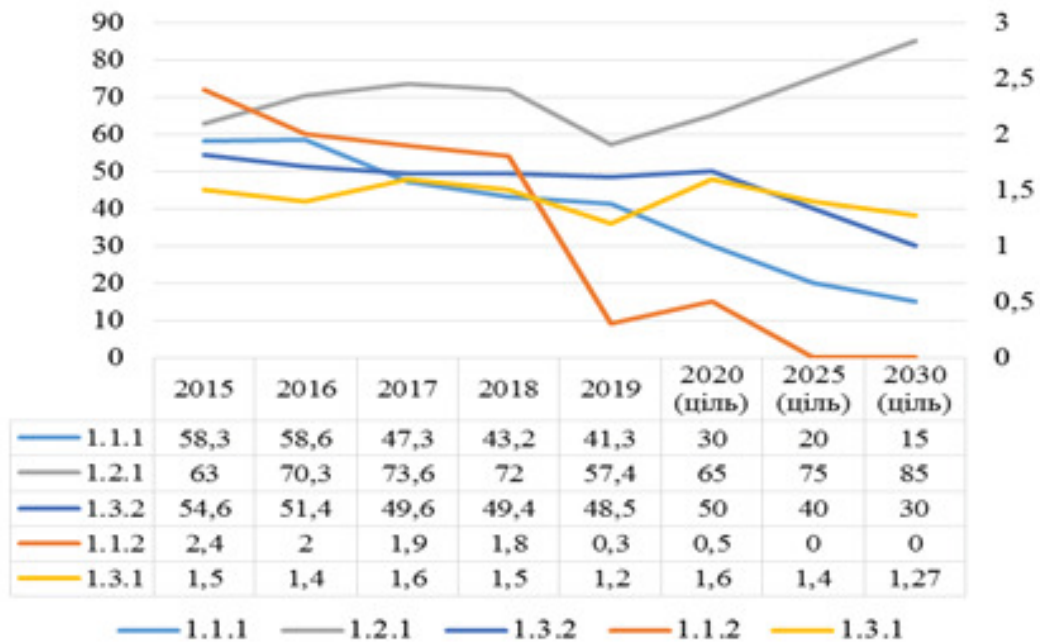
Перша ціль сталого розвитку спрямована на подолання бідності та боротьбу з нерівністю у всіх її формах. Вона складається з трьох завдань, спрямованих на боротьбу з бідністю, надання соціальної підтримки малозабезпеченим верствам населення та підвищення їх життєдіяльності та визначається п'ятьма індикаторами, що відповідають глобальним показникам [5]. Якщо розглянути досягнення ЦСР № 1 у розрізі індикаторів, починаючи з 2015 року, то ми побачимо динаміку, наведену на рис. 1.

Так, з даних по індикатору 1.1.1 видно, що за період з 2015 по 2019 роки частка населення, чії середні витрати є нижчими за прожитковий мінімум, поступово зменшується з 58,3% до 41,3%, але є все ж таки далекою до цільового орієнтиру 2020 року – 30%. Такими темпами Україна не зможе досягти до 2030 року наміченого орієнтиру (15%). Що стосується індикатора 1.1.2, то ми простежуємо позитивну тенденцію з наближення даного показника до орієнтиру 2030 року (нуль). Так, частка осіб, добове споживання яких є нижчими за 5,05\$ паритету купівельної спроможності у 2015 році становила 2,4 %, у 2016 році – 2,0 %, у 2017 році – 1,9 %, у 2018 – 1,8 %, у 2019 році – 0,3 %. Індикатор 1.2.1 носить регресивний характер і має тенденцію до зменшення. Так, частка населення, яким надається соціальна підтримка з держави зменшується, починаючи з 2017 року (73,6 %) аж до 2019 року (57,4 %), що не відповідає цільовим орієнтирам на 2020 рік (65 %), 2025 рік (75 %) та 2030 (85 %). Тобто, даний індикатор, виходячи з методології, повинен збільшуватися, а не навпаки.

Третя ціль сталого розвитку спрямована на забезпечення здоров'я та благополуччя всього населення шляхом поліпшення репродуктивного здоров'я, здоров'я матері та дитини, зменшення основних заразних, неінфекційних, екологічних та психічних захворювань [6].

Ціль № 3 складається з 9 завдань та визначається 16 індикаторами. Досягнення ЦСР № 3 у розрізі вибіркових індикаторів проілюстровано на рис. 2 [1, 5].

Так, з даних по індикатору 3.1.1 видно, що за період з 2015 по 2019 роки кількість випадків материнської смерті має тенденцію до збільшення: у 2015 році – 15,1 випадків на 100 тис. живонароджених, а у 2020 році 18,7 випадків при очікуваній цілі 11,8. Не дуже втішна ситуація полягає з індикатором 3.3.1, який постійно зростає. Так, кількість хворих, яким вперше поставили діагноз ВІЛ, у 2015 та 2016 роках складає по 37 випадків на 100 тис. населення, у 2017 році – 40,6 випадків, у 2018 році – 40,8 випадків, у 2019 році – 42,6 випадка, у 2020 році – 41,1 випадків. За прогнозними значеннями даний індикатор повинен постійно зменшуватися: у 2020 році до 30,9 випадків (факт – 41,1), у 2025 році до 24,8 випадків, у 2030 році – до 20,6 випадків [1]. Що стосується індикатора 3.4.4, то кількість випадків смерті жінок у віці від 30 до 59 років від злоякісних утворень протягом досліджуваного періоду залишається майже на тому ж рівні: у 2015 році – 12,2 випадків на 100 тис. жінок, у 2016 році – 12,8 випадків, у 2017 році – 12 випадків, у 2018 році – 11,5 випадків, у 2019 році – 11,7 випадків, у 2020 році – 11,7 випадків. Хоча очікується, що даний показник у 2030 році повинен зменшитися до 9,5 випадків. Питома вага витрат населення у загальному обсязі видатків на охорону здоров'я (індикатор 3.9.1) у 2020 році залишається на рівні 2015 року і становить 49%, в той час, коли очікувальна ціль у 2020 році складала 40% і яка до 2025 року повинна знизитися до 35%, а у 2030 році – до 30%.

Примітка:

1.1.1. Частка населення, чиї середньодушові еквівалентні сукупні витрати є нижчими за фактичний (розрахунковий) прожитковий мінімум, %

1.1.2. Частка осіб, добове споживання яких є нижчим за 5,05 долара США за ПКС, %

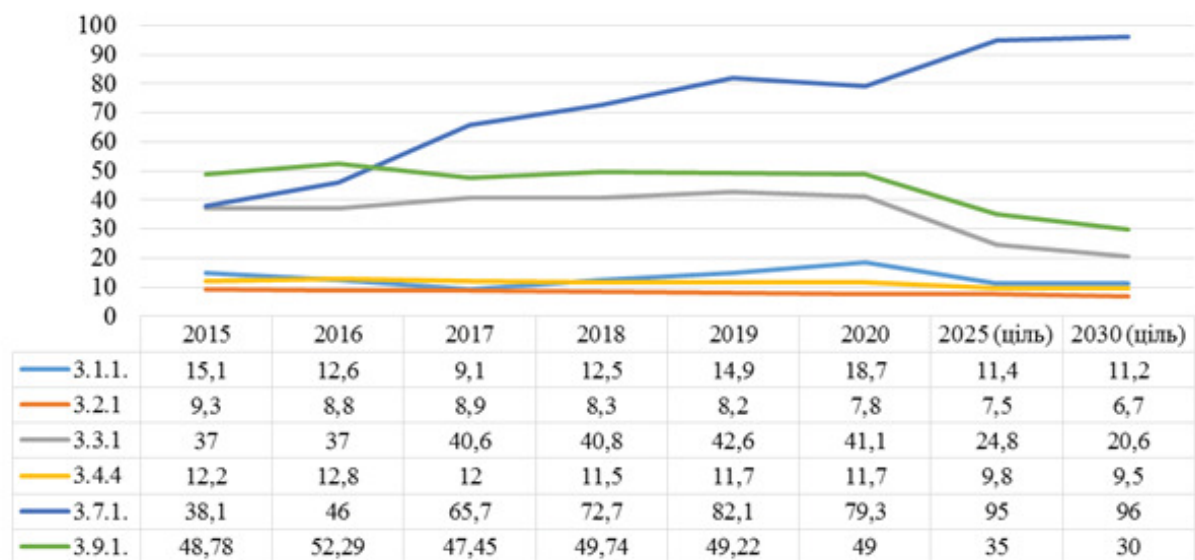
1.2.1. Частка бідних, що охоплені держ. соц. підтримкою, в заг. чисельності бідного населення, %

1.3.1. Співвідношення рівнів бідності домогосподарств із дітьми та домог. без дітей, рази

1.3.2. Частка витрат на харчування в сукупних витратах домогосподарств, %

Рис. 1 – Динаміка досягнення індикаторів

Цілі сталого розвитку № 1 «Подолання бідності» в Україні

Примітка:

3.1.1. Кількість випадків материнської смерті, на 100 тис. живонароджених

3.2.1. Смертність дітей у віці до 5 років, випадків на 1000 живонароджених

3.3.1. Кількість хворих з уперше в житті встановленим діагнозом ВІЛ, на 100 000 населення"

3.4.4. Кількість смертей жінок від з.н.ш.м у віці 30-59 р., на 100 тис. жінок

3.7.1. Рівень імунізації населення при профілактиці 10 інфекційних захворювань, %

3.9.1. Частка витрат населення у загальних видатках на охорону здоров'я, %, %

Рис. 2 – Динаміка досягнення вибірових індикаторів

Цілі сталого розвитку № 3 «Здоров'я та добробут населення» в Україні

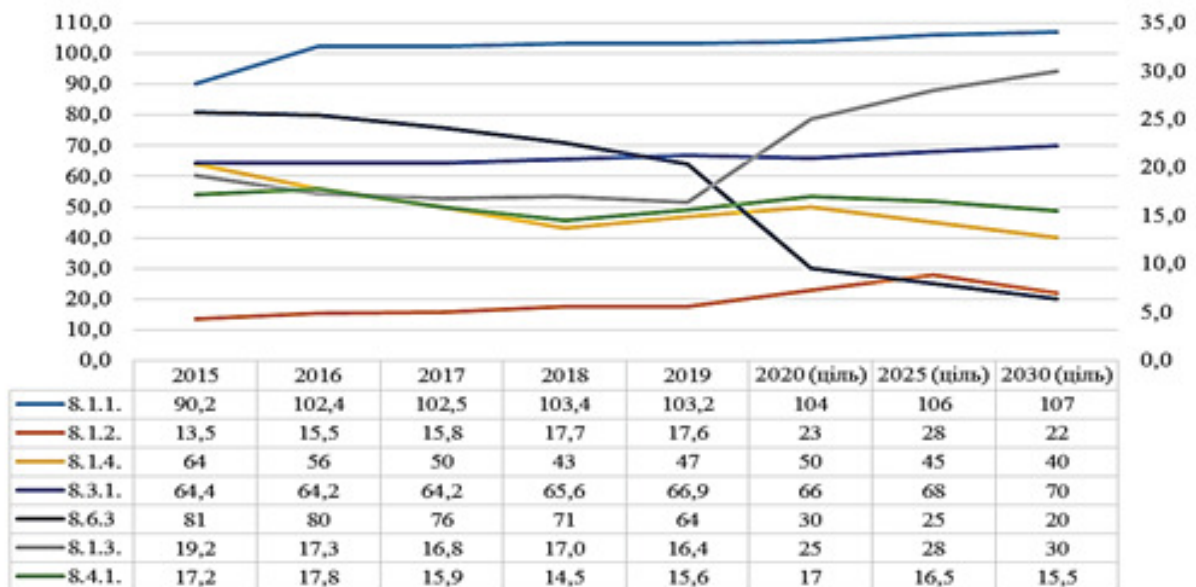
Восьма ціль сталого розвитку країни визнає важливість всеохоплюючого та сталого економічного зростання з метою забезпечення гідної та якісної праці кожному члену суспільства. Основною метою є викоринення негідної праці та забезпечення захисту всіх працівників [6]. Ціль № 8 складається з 6 завдань та визначається 14 індикаторами. Досягнення ЦСР № 8 у розрізі вибіркового індикаторів наведено на рис. 3 [1; 5].

Індекс фізичного обсягу ВВП (індикатор 8.1.1) протягом з 2015 року по 2019 роки поступово зростає з 90,2 % до 103,2 % при цільовому орієнтірі 2020 року 104 %. Тобто, можна стверджувати, що даний індикатор зможе сягнути до 107 % у 2030 році. В той же час питома вага сукупного нагромадження основного капіталу у загальній структурі ВВП (індикатор 8.1.2) постійно зменшується: з 19,2 % у 2015 році до 16,4 % у 2019 році. При цьому орієнтована ціль у 2020 році складає 25 %, у 2025 році – 28 %, у 2030 році – 30 %. Як ми бачимо, досягти даного орієнтиру буде складно, так як із року в рік спостерігається тенденція до зменшення, а планове завдання прагне до зростання. Якщо прослідкувати рейтинг за Глобальним інноваційним індексом (індикатор 8.1.4), то Україна закріпила свої позиції у 2019 році на 47 місці, що краще, ніж було у 2015 році (64 місце) та майже відповідає орієнтованій цілі на 2025 рік (45 місце). Але, якщо розглядати Світовий рейтинг з легкості ведення бізнесу, то Україна хоча і покращила свої результати (з 81 місця у 2015 році до 64 місця у 2019 році), все рівно далека до орієнтованих індикаторів: у 2020 році Україна мала досягти 30 місця, у 2025 році планується досягти 25 місця, а до 2030 року – 20 місце. Що стосується індикаторів 8.3.1

та 8.4.1, то протягом досліджуваного періоду вони залишаються в стадії наближення до орієнтованих показників 2030 року, та можна з впевненістю стверджувати, що вони виконуються у повній мірі.

Одинадцята ціль сталого розвитку спрямована на відновлення та планування міст, громад з метою надання можливості працевлаштування різним верствам населення, доступу до базових послуг, енергії, житла, транспорту, зелених громадських просторів та інших, одночасно покращуючи використання ресурсів та зменшуючи їх вплив на навколишнє середовище [6]. Ціль № 11 складається з 6 завдань та визначається 10 індикаторами. Досягнення ЦСР № 11 у розрізі вибіркового індикаторів проілюстровано на рис. 4 [1, 5].

Індикатор 11.1.2 показує 100 % охоплення регіонами програмами, що діють по Україні з метою забезпечення доступним житлом. Державні житлові програми, в першу чергу, направлені на створення нових або реконструкцію вже існуючих будинків з метою покращення житлових умов населення. Всі вони фінансуються переважно за рахунок коштів Державного бюджету та не мають стабільного погашення боргових зобов'язань за укладеними угодами. В умовах децентралізаційних змін, 25 регіонів на 100 % затвердили стратегії розвитку та етапи плану заходів з її реалізації (індикатор 11.2.1). Хоча кількість міст, де середній річний рівень забруднення перевищує допустимі норми (індикатор 11.5.2), протягом досліджуваного періоду поступово зростає (у 2015 році – 34 міста, у 2020 році – 36 міст), але обсяг викидів (індикатор 11.5.1) при цьому поступово йде на спад у порівнянні з 2015 роком (100 %): у 2017 році – 90,5 %, у 2018 році – 87,8 %, у 2019 році

Примітка:

8.1.1. Індекс фізичного обсягу ВВП, %

8.1.2. Частка валового нагромадження основного капіталу у ВВП, %

8.1.3. Частка експорту товарів з використанням технологій високого рівня, %

8.1.4. Місце України у рейтингу за Глобальним інноваційним індексом

8.3.1. Рівень зайнятості населення віком 20-64 роки, %

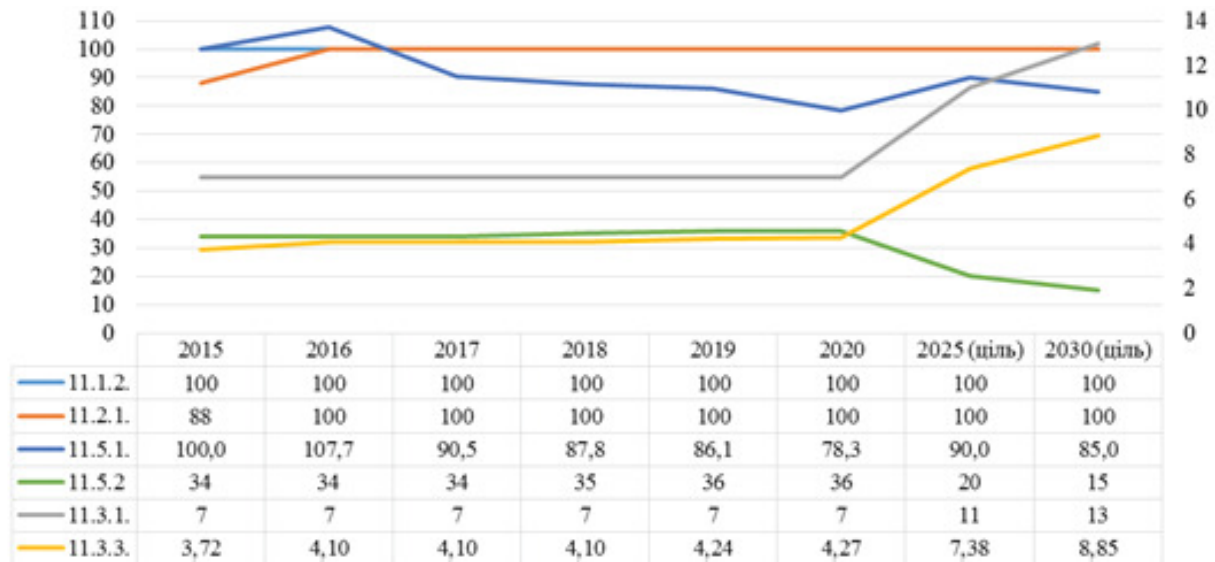
8.4.1. Частка молоді, яка не працює, не навчається, не набуває проф. навичок, %

8.6.3. Місце України у рейтингу легкості ведення бізнесу *Doing Business*

Рис. 3 – Динаміка досягнення вибіркового індикаторів

Цілі сталого розвитку № 8 «Гідна праця та економічне зростання» в Україні

RESEARCHES. ELABORATIONS. PROJECTS

Примітка:

- 11.1.2. Охоплення регіонів програмами забезпечення доступним житлом, %
- 11.2.1. Частка регіонів, що затвердили регіональні стратегії розв-ку та п.з.р, %
- 11.3.1. Кіл-ть об'єктів культ/прир. спадщини, включ-х до Списку ЮНЕСКО, од
- 11.3.3. Площа природно-заповідного фонду заг-держ. значення, % тер-ї країни
- 11.5.1. Обсяг викидів забруднюючих речовин стац. джерелами, % до 2015 р.
- 11.5.2. Кіль-ть міст, де сер/річ конц. забруд. речовин перевищ-ть граничні, од

Рис. 4 – Динаміка досягнення вибірових індикаторів Цілі сталого розвитку № 11 «Створення стійких міст та громад» в Україні

– 86,1 %, у 2020 році – 78,3 %, при орієнтованій цілі на 2030 рік – 85 %.

Тринадцята ціль сталого розвитку спрямована на посилення спроможності та адаптаційного потенціалу країни перед кліматичними загрозами та катастрофами з акцентом на розбудову спроможності найменш розвинених країн та малих держав, що розвиваються [6]. ЦСР 13 включає в себе виконання одного завдання, пов'язаного зі зменшенням шкідливих викидів в атмосферне повітря (парникові гази), що спричиняється на етапі розвитку економічних галузей (рис. 5).

На рис. 5 видно, що обсяг парникових газів, що негативно впливає на атмосферне повітря, за період з 2015 по 2019 роки поступово зростає з 33,9 % до 35,2 % відповідно. В першу чергу, таке зростання відбувається за рахунок збільшення викидів автомобільними видами транспорту: з 27,8 % у 2015 році до 33,8 % у 2019 році. Таким чином, можна стверджувати, що даний індикатор не виконується належним чином та потребує кардинальних перетворень.

Отже, досліджуючи цілі сталого розвитку у розрізі вибірових індикаторів їх досягнення, ми прослідкову-

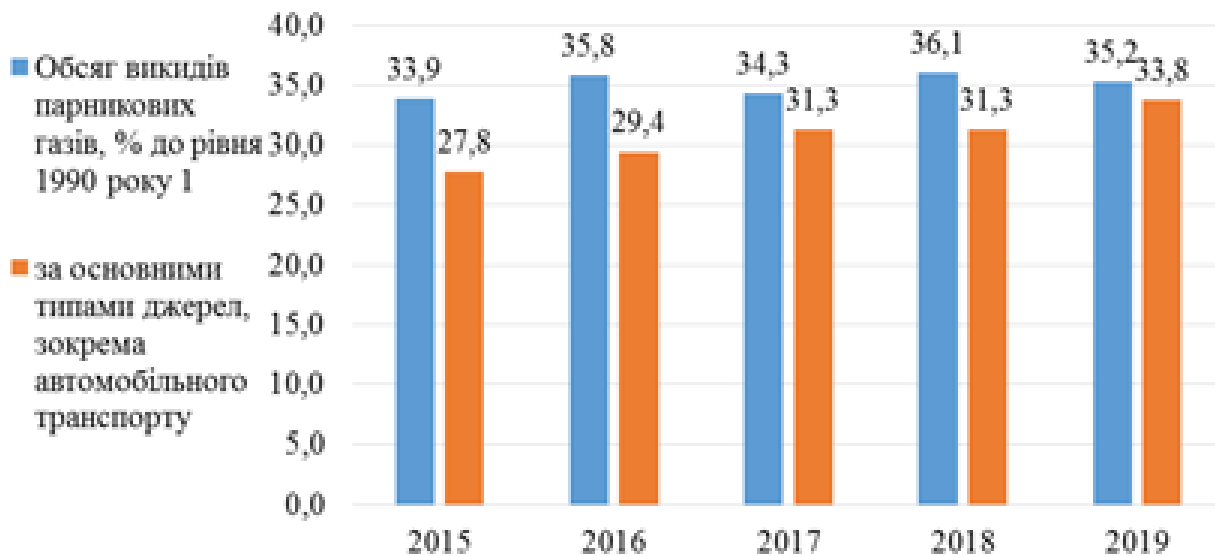

Рис. 5 – Динаміка досягнення індикатору Цілі сталого розвитку № 13 «Боротьба зі зміною клімату» в Україні

ємо подекуди нестабільну ситуацію з їх виконанням, а тому необхідно здійснити немало зусиль, як органами державної та місцевої влади, так і громадянами для пошуку механізмів об'єднання зусиль, а для цього необхідно довіряти один одному та намагатися приймати рішення, результативність яких буде досягнута на довгострокову перспективу для майбутніх поколінь.

Висновки

Цілі сталого розвитку представляють собою перетворювальну, орієнтовану на людей програму, що базується на принципах прозорості, участі та інклюзії. ЦСР важливі для всіх нас, тому що кожен з нас несе частину відповідальності за наше майбутнє та майбутнє нашої планети. Без конкретних цілей та вимірюваних індикаторів в умовах відсутності набору даних, що дозволяють аналізувати ситуацію, особливо на місцевому рівні, ми ризикуємо залишити найбільш уразливі верстви населення позаду та неефективно реагувати на виклики, що містять загрозу.

Перспективи подальших розвідок полягають у ґрунтовному дослідженні досягнень цілей сталого розвитку на місцевому рівні, а саме: визначення ступеня володіння інформацією та мобілізації самих громадян не тільки у прийнятті участі в обговоренні найважливіших проблемних питань громади, а й своїми дієвими намірами, що приносять результативність.

Література.

1. Інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР, метадані. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/ukr/st_rozv/metadata/metadata.htm.
2. Оцінка прогресу досягнення ЦСР в Україні (за методологією Економічної та соціальної Комісії ООН для Азії та Тихого океану (UNESCAP)). URL: http://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/ukr/2.htm.
3. Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 686-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/686-2019-p#Text>.
4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
5. Цілі сталого розвитку. Добровільний національний огляд [Електронний ресурс] / Департамент стратегічного планування та макроекономічного прогнозування Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. – 2020. URL: <https://me.gov.ua>.
6. 17 Objectifs de développement durable. L'Agenda 2030 en France – 2020. URL: <https://www.agenda-2030.fr/17-objectifs-de-developpement-durable/>.
7. Les objectifs de développement durable. URL: <https://www.novethic.fr/entreprises-responsables/les-objectifs-de-developpement-durable-odd.html>.

References.

1. Informatsiine zabezpechennia monitorynhu TsSR, metadani. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/ukr/st_rozv/metadata/metadata.htm.
2. Otsinka prohresu dosiahnennia TsSR v Ukraini (za metodolohiieiu Ekonomichnoi ta sotsialnoi Komisii OON dlia Azii ta Tykhoho okeanu (UNESCAP)). URL: http://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/ukr/2.htm.

3. Pytannia zboru danykh dlia monitorynhu realizatsii tsilei staloho rozvytku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.08.2019 r. № 686-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/686-2019-r#Text>.

4. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.09.2019 r. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

5. Tsili staloho rozvytku. Dobrovilnyi natsionalnyi ohliad [Elektronnyi resurs] / Departament stratehichnoho planuvannia ta makroekonomichnoho prohnozuvannia Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy. – 2020. URL: <https://me.gov.ua>.

6. 17 Objectifs de développement durable. L'Agenda 2030 en France – 2020. URL: <https://www.agenda-2030.fr/17-objectifs-de-developpement-durable/>.

7. Les objectifs de développement durable. URL: <https://www.novethic.fr/entreprises-responsables/les-objectifs-de-developpement-durable-odd.html>.